

1. UVOD

Opredjeljenje država Zapadnog Balkana da uspostave što je moguće čvršće odnose sa Evropskom unijom, povlači niz promjena u svim aktivnostima odnosno države. Ukupnost takvih promjena obično se označava reformom društva u cjelini, a u slučaju država Zapadnog Balkana ovaj proces se odvija istovremeno i kao proces tranzicije ili promjene političkog, ekonomskog i pravnog sistema u pravcu prihvatanja evropskih standarda ili standarda Evropske unije. Proces stabilizacije i pridruživanja (PSP) predstavlja osnovni okvir politike EU prema BiH, kao i prema pet drugih zemalja regiona. PSP je strategija Evropske unije prema zemljama Jugoistočne Evrope sa osnovnim obilježjima : jednaki uslovi za sve, jasna perspektiva članstva u EU, individualni pristup i veliki značaj regionalne saradnje. Proces stabilizacije i pridruživanja zemljama nudi snažne podsticaje, istovremeno postavljajući pred njih zahtjevne političke i ekonomske uslove među kojima je posebno istaknuta potreba za regionalnom saradnjom. Kako bi razvile bliži odnos sa Unijom, zemlje trebaju uskladiti svoj politički, ekonomski i institucionalni razvoj sa vrijednostima i modelima na kojima se zasniva EU, a to su demokratija, poštovanje ljudskih prava i tržišna ekonomija. Potpisivanjem Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, po prvi put je uspostavljen formalni ugovorni odnos između Bosne i Hercegovine i Evropske unije. Ovaj Sporazum je preferencijalni sporazum, koji treba doprinijeti ekonomskoj i političkoj stabilizaciji BiH, te uspostavljanju bliskih i dugoročnih veza između ugovornih strana (Evropskih zajednica i njihovih država članica s jedne i Bosne i Hercegovine s druge strane). Na pravnom planu, navedene promjene se odnose i obuhvataju promjenu gotovo kompletnog zakonodavstva.

Bosna i Hercegovina je preuzela obavezu usklađivanja domaćeg zakonodavstva sa pravnim propisima Evropske unije danom potpisivanja Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju¹. U svojoj ranijoj fazi, usklađivanje treba biti fokusirano na osnovne elemente pravne tekovine (acquis-om) EU koje se odnosi na unutrašnje tržište kao i na druge oblasti vezane za trgovinu, dok će se u kasnijoj fazi fokusirati na preostale

¹ Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju (SSP) između BiH i EU potpisan je u Luksemburgu 16. juna 2008. godine, u prisustvu najviših zvaničnika BiH i Evropske unije

dijelove pravne tekovine EU². Imajući u vidu da će Bosna i Hercegovina biti suočena sa velikim brojem novih propisa koje treba preuzeti, uz pomoć Procjene uticaja propisa je moguće sagledati političke, ekonomske, socijalne i ekološke rezultate usvajanja izvjesnih politika EU ili pojedinih propisa. Acquis communautaire (pravno naslijeđe, pravna tekovina) je jedan od najznačajnijih pravnih i političkih principa evropskih integracija. Termin se odnosi na ukupna prava, obaveze i predanosti Zajednici, koji su se kumulirali razvojem integracionih procesa ili koje je Evropska unija ostvarila do danas, tj. dostigla u pravnom i političkom smislu. Usklađivanje je usaglašavanje domaćih propisa sa pravom Evropske unije, kako bi se omogućila lakša komunikacija i trgovina. Usvajanjem prava i standarda EU, domaća privreda biće privlačnija za direktna strana ulaganja, a domaći proizvodi biće konkurentniji na tržištu Evropske unije. Svaka država čiji je cilj članstvo u EU, mora da prihvati odredbe Osnivačkih ugovora Unije i usvoji njene pravne tekovine. Usklađivanje zakonodavstva počinje od sljedećih prioritetnih područja: tržišne konkurencije, državne pomoći, intelektualnog, industrijskog i trgovačkog vlasništva, javnih nabavki, infrastrukture kvaliteta (tehnički propisi i standardi, mjeriteljstvo, akreditacija i ocjena usklađenosti), te zaštita potrošača.

Kada je riječ o tehnikama i instrumentima usklađivanja propisa, treba naglasiti da je na prijedlog Direkcije za evropske integracije BiH, Savjet ministara na sjednici održanoj 25. januara 2011. godine, usvojio Odluku o instrumentima za usklađivanje zakonodavstva Bosne i Hercegovine sa pravnom tekovinom Evropske unije. Instrumenti za usklađivanje (Usporedni prikaz i Izjava o usklađenosti) su od izuzetnog značaja u postupku usklađivanja pravnog sistema BiH sa pravnim poretkom Evropske unije.³

Delegacija Evropske unije u BiH više puta je isticala da u složenoj ustavnoj i pravnoj strukturi s različitim nivoima vlasti, odgovornim za različite oblasti EU zakonodavstva, BiH mora da unaprijedi mehanizam koordinacije, odnosno utvrdi metode ovog procesa, kako bi ostvarila bolje rezultate i napredovala na tom polju. Dakle, u magistarskom radu ćemo konstatovati da bez adekvatnog sistema koordinacije, odnosno izostanka metoda nije moguće obezbijediti organizovano

²Član 70. Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju

³Na prijedlog Direkcije za evropske integracije Bosne i Hercegovine (DEI), Savjet ministara BiH je na 142. sjednici, održanoj 25. januara 2011. godine , usvojio Odluku o instrumentima za usklađivanje zakonodavstva BiH sa pravnim naslijeđem Evropske unije („Sl. Glasnik BiH broj 23/11)

kretanje svih nivoa vlasti u BiH na evropskom putu, bilo da je riječ o sprovođenju obaveza iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, ili obaveza koje se odnose na ispunjavanje upitnika Evropske komisije, na sistemsko preuzimanje evropskog zakonodavstva na svim nivoima vlasti ili na njihovo kasnije učešće u pristupnim pregovorima.

U složenoj ustavnoj strukturi, metodi, odnosno mehanizmi koordinacije na osnovu kojih će biti izgrađen plan integrisanja BiH u EU postao je prvorazredno političko pitanje. Takvim dokumentom precizno bi bilo definisano ko šta radi-od opština, preko kantona do entiteta i države. Koji su rokovi za zacrtane ciljeve, šta je čija odgovornost i ko bi bio kriv za neuspjeh.

2. NASTANAK EVROPSKE UNIJE I EVROPSKIH ZAJEDNICA

Ideja o ujedinjenju evropskih država u poseban savez ili Sjedinjene Države Evrope, potiče još iz srednjeg vijeka, ali je, poslije više bezuspješnih pokušaja nasilnog ujedinjenja osvajačkim ratovima, praktično počela da se realizuje tek nakon II svjetskog rata. ⁴Već pred kraj Drugog svjetskog rata, oživjele su ideje da je budućnost Evrope u čvršćem institucionalnom povezivanju njenih država kako bi se izbjegli ponovni sukobi i razaranja. Na osnovu takvih ideja, 1951. godine je osnovana Evropska zajednica za uglj i čelik, a nakon toga 1957. godine Evropska zajednica za atomsku energiju i Evropska ekonomska zajednica⁵. Sve tri zajednice su kao oblike regionalnih ekonomskih integracija osnovale iste države: Belgija, Francuska, Holandija, Luksemburg, Italija i SR Njemačka, potpisivanjem odgovarajućih ugovora. Ugovor o osnivanju Evropske zajednice za uglj i čelik je potpisan 18. aprila 1951. godine u Parizu (i poznat je kao Pariski ugovor), dok su ugovor o osnivanju druge dvije zajednice iste države potpisale 25. marta 1957. godine u Rimu. Posljednja dva ugovora su poznati i kao Rimski ugovori. Zajednica za uglj i čelik je osnovana na period od 50

⁴Ujedinjenje evropskih država prvi je zvanično predložio francuski ministar Robert Šuman u svom govoru 9. maja 1950. godine. Otuda se 9. maj slavi kao „rođendan Evropske unije“, odnosno kao „Dan Evrope“.

⁵Vitomir Popović, Radovan Vukadinović: Međunarodno poslovno pravo-Opšti dio; Banjaluka-Kragujevac, 2005. godina.